

9.6.14

לכבוד: ח"כ עמיר פרץ
השר להגנת הסביבה
כנפי נשרים 5
בפקס: 02-6535958

הנדון: דרישה לטיפול מידי בגזי קרקע רעילים ביישובים הסמוכים למתחם תע"ש השרון

1. אני פונה אליך בשם עמותת "איכות חיים לתושבי השרון", הפועלת בשם תושבים מהרצליה, רמת השרון, הוד השרון והיישובים נוספים. העמותה פועלת להגנה על בריאות התושבים ואיכות הסביבה בנושא זיהומי תעש השרון:

דרישה לטיפול מידי בסכנות לבריאות התושבים

לאחרונה פורסמו תוצאות סקר שנערך בתכנית מקומית רש/900 ברמת השרון על גבול הרצליה. התוצאות מגלות כי קיימות רמות חריגות של חומרים מסרטנים בגזי קרקע בשכונות אלו. כגון: טריכלורואתילן המסווג כחומר מסרטן בבני אדם וחומרים אחרים הנחשבים כחשודים כמסרטנים כמו פחמן טטלורי אתילן ועוד. ממצאים אלה מדאיגים מאוד, שכן השטח שנבדק מאוכלס בבתים שנבנו ללא כל מיגון מגזי קרקע רעילים. תוצאות סקר זה מצטרפות לבדיקות מקומיות אחרות שבוצעו מחוץ לתעש – ב-2010 נמצאו גזים מסוג כלורופורם בשישה מקלטים בשכונת מורשה ברמת השרון, כמו גם במתחם אלכסנדרוני ב-2012 (בשתי בדיקות שונות). במתחם פארק הנצח נמצאו ממצאים חמורים בדומה לממצאי מהסקר שנערך עבור תוכנית רש/900. כל הממצאים האלה וממצאים נוספים בהרצליה מצביעים בברור כי **זליגת הזיהום אל השכונות שמעבר לגבולות גדר תעש היא עובדה.**

לאור האמור, בשכונות נוספות בהרצליה, ברמת השרון ובהוד השרון המשיקות למתחם תע"ש השרון ישנו חשד ממשי להימצאות גזים רעילים ומסרטנים שמקורם בזיהום הקרקע.

2. הסכנה הקיימת לבריאות הציבור מחייבת לטפל באופן מידי במזהמים באזור מתחם

תעש השרון וביישובים הסובבים בכדי להסיר לאלתר המפגעים המסכנים את התושבים

גם ברגעים אלה ממש.

3. בהמשך לביקורך בתאריך 2.4.14 ובהתאם לפרסום דובר משרדך, המשרד להגנת הסביבה מתכנן בימים אלה קידום סקר גזי קרקע. אנו מברכים על כך ומבקשים להאיר מספר נקודות לסקר (ראה נספח א' – הארות לסקר גזי קרקע של אנשי המקצוע והיועצים של אחל"ה).

4. התנהלות המדינה כלפי התושבים

תוצאות הסקרים הקיימים הן חלקיות בלבד שכן המדינה, מצדה, נמנעת מביצוע סקר מזהמים מקיף בתוך מתחם תעש השרון וביישובים הסובבים אותו. בתוכנית תעש השרון (מ/1), המדינה אף התנתה את הטיפול בזיהומי הקרקע בהתקדמות שלבי הבניה בתכנית. גם היום, על רקע הממצאים החמורים מהבדיקות האחרונות שכבר ברור כי המזהמים בקרקע ובמי התהום מובילים לסיכון של בריאות הציבור בערים הסמוכות למתחם תעש, המדינה בגיבוי המשרד להגנת הסביבה מבקשת לדחות את הסקרים והטיפול בכפוף לשלבי הבניה. יובהר כי התניית הסקרים והטיהור בהתקדמות הליכי התכנון והבניה, מחריפים את הסכנה לבריאות הציבור

מאחר והסקרים יבוצעו בשלבים ארוכים, והטיהור יבוצע בזמן בלתי מוגדר אם בכלל! **המשמעות:**
הציבור ימשיך להיות חשוף לזיהומים מסוכנים ומסרטנים לאורך זמן רב!

5. הפעולות הנדרשות להגנה על בריאות הציבור

- א. מיפויי מידי של המזהמים ע"י ביצוע סקר גזי קרקע בכל ישובי הסביבה לאלתר.
 (מצ"ב נספח - הארות לסקר גזי קרקע של אנשי המקצוע והיועצים של אחל"ה).
- ב. הגדרת פתרון מערכתי הנותן מענה לתושבים במתחמים המחייבים מיגון.
- ג. סילוק מידי של המזהמים.
- ד. ביטול ההתניה שיצרה המדינה בין סילוק המזהמים לקידום תכנית מש/1.
- ה. בתוכנית מש/1 - יוכן סקר זיהומים כולל ותסקיר השפעה על הסביבה (כולל על בריאות התושבים) כתנאי מקדים והכרחי לקידום התכנית. לדעת מומחים אישור תכנית שכזו, ללא סקר זיהומים, מסכנת את בריאות תושבי האזור הנוכחיים כמו גם את התושבים העתידיים ועלולה להיות בכיה לדורות!
6. מבקש לציין כי המדינה היא זו שזיהמה במשך עשרות שנים את הסביבה, מאז גילוי הזיהומים לפני למעלה מ-20 שנה, משרדי הממשלה מתנהלים "באוזלת יד מתמשכת" (סימוכין: דוחות מבקר המדינה). לא מתקבל על הדעת כי עכשיו כאשר החומרים המסוכנים מגיעים לריאות התושבים ומסכנים את חייהם, משרדי הממשלה לא ינקטו פעולות חירום מהירות ויעילות לגילוי וסילוק המזהמים והסכנה!
7. לאור כל האמור לעיל, מבקש התייחסותך המידית.

בברכה ותודה

רני רום יו"ר אחל"ה

 050-5701358 ronnyrr@gmail.com

העתקים:

מבקר המדינה - השופט (בדימוס) יוסף חיים שפירא
 ר' עיריית הרצליה - מר משה פדלון
 ר' עיריית רמת השרון - מר יצחק רוכברגר
 ר' עיריית הוד השרון - מר חי אדיב
 אדם טבע ודין - מנכ"ל עמית ברכה
 חיים וסביבה - מנכ"ל נאור ירושלמי

נספח המלצות – נושאים לבדיקה בסקר גזי קרקע

הדאגה העיקרית של תושבי האזור כיום היא נוכחות חומרים מסוכנים בגזי קרקע ובאוויר. זאת מן הטעם הפשוט שהחשיפה לגזי קרקע היא יומיומית ושלא כמו בזיהום הקשה במים אשר לגביו יש כלי הגנה - בעניין גזי הקרקע והזיהום באוויר אפשרויות ההגנה מוגבלות מאוד ולפיכך קיים בעניין זה פוטנציאל גבוה לדעתנו לסיכון בריאותי מתמשך ומתגבר.

אין בכוחנו נייר זה להתיימר ולנסח את העקרונות לתכנון הסקר כי אם להדגיש את הדגמאות לנושאים אשר להערכתנו יש לקחת בחשבון במסגרת תכנון הסקר וכן להפציר במתכנני הסקר לתת חשיבות עליונה לפישא גזי הקרקע והשפעות אפשריות לזיהומים באוויר.

לאור ההחלטה המבורכת של המשרד לאיכות הסביבה לקדם סקר גזי קרקע בסביבות מתחם תעש השרון, להלן מספר נושאים אשר לדעתנו יש לכלול במסגרת תכנון הסקר:

הנקודות להלן הן דוגמאות בלבד לחלק מהנושאים אשר לדעת אנשי המקצוע באחל"ה על מומחי המשרד לאיכות הסביבה יש לתת עליהן את הדעת בתכנון הסקר.

הנקודות מתבססות על:

- (א) סקר רשות המים שפורסם ב-2011 אשר ביסס סקרים היסטוריים ונתונים שמסרה תע"ש וכלל סה"כ 84 קידוחים רדודים לקרקע ולתווך תבלי רזוי וכן 26 קידוחים עמוקים למי תהום וכלל 844 דגימות קרקע + 400 דגימות מי תהום.
- (ב) סקרי גזי הקרקע תכנית רמת השרון רש/900

ממצאי סקר רשות המים, כידוע לכולם, הצביעו על זיהום חמור בהיקפים אשר טרם נדע כמותם בארץ ובמגוון רחב של מזהמים קשים (לשון הסקר) כגון פרכלורט, TNT, RDX, HMX, ותיצרי הפירוק שלהם וכן מגוון רחב של חומרים אורגנים חצי נדיפים.

להלן נקודות ההתייחסות בכל הקשור לתכנון הסקר:

- (1) ביצוע סקר גזי קרקע בכל הישובים / השוכנות המקיפות את תעש השרון.
- (2) לאור ההוצאות הכבדות לסקר הנוכחי ראוי לדעתנו לבקש אישור כתוב של תעש לנתונים כפי שנמסרו על ידה לסקר רשות המים וכן עדכון הנתונים ככל הידוע לה, להיום. כולל מידע שהוצג במסגרת תיק ת.א 2515/02 (רמת השרון נגד מדינת ישראל)
- (3) בעקבות הסקר הוגדרו מספר חלופות ועל פיהן פעלה רשות המים מאז 2009. כמו כן נעשתה עבודת מעקב אחר פליטת הזיהום.
- לפיכך - נדרש לדעתנו לקבל את ממצאי רשות המים נכון להיום באשר לנתוני הזיהום היום ככל שהללו ידועים לה לפני התחלת עבודת תכנון הסקר.
- נציין כי לדרישה זו חשיבות עצומה בעיקר לאור העובדה כי כבר ב-2010 ממצא רשות המים כי מודל חיזוי התפשטות כתם הפרכלורט, לדוגמא, לא תאם את קצב ההתפשטות בפועל שהיה מואץ ביותר ובקידוחים מסוימים גדל ריכוזו פי 10 בחמש שנים (ולראיה דימצאותו ב-2011 בקידוחים בבין תחומי, שיכון דן, הכפר הירוק).
- (4) סקר רשות המים היווה סקר לאיתור מוקדי הזיהום והוא נועד לשמש כסקר מקדים לסקר מפורט. לפיכך, יש לדעתנו להתייחס לסקר הנוכחי, המתוכנן, כאל סקר מפורט ולא כאל סקר נוסף העוסק רק במוקדים אשר איתרו (כמובן שזאת בנוסף לכך שעל הסקר לבחון את הזיהום במז והשפעותיו במוקדים אשר איתרו כבר).
- (5) בהתבסס על הנתונים המדאיגים בסקרים העוסקים בגזי קרקע - לדעתנו יש לכלול בסקר בדיקות נרחבות לאיתור מוקדים ותצורה של גזי קרקע בכל מתחם תעש ולבסס את תכנון איתור גזי הקרקע על:

- מגוון המזהמים אשר אותרו בסקר הרשות ואשר הנם בעלי פוטנציאל להפוך לגזי קרקע ולא רק על גזי הקרקע שכבר נמצאו.
- נתוני גזי הקרקע אשר נמצאו.

נציין כי נושא גזי הקרקע הנו נושא בעל חשיבות עליונה מבחינת התושבים באזור וזאת מכיוון שהוא מהווה סכנה בריאותית ברורה אשר משפיעה בכל רגע על חיי התושבים וגם אם הידיום במים חמור יותר הרי שהחשיפה למזהמים בגזי קרקע היא גבוהה יותר.

- (5) בסקר נמצא מגוון חומרים אורגניים חצי נדיפים באזורי המוקדים. מכיוון שתומרים אלו אותרו במספר רב של מוקדים ובעיקר בפני השטח העליונים – יש לדעתנו למפות את כל החומרים אשר אותרו – ולכלול בסקר בדיקה מקיפה באשר לאופן התנהגות החומרים האורגניים החצי נדיפים – הן בגזי קרקע והן באוויר.

עוד בעניין חומרים אורגניים חצי נדיפים – רוב החומרים אשר נמצאו לא סימתו כי אם זיהו איכותית בלבד ולפיכך לא ניתן היה להשוות אותם לערכי הסף. לפיכך יש לדעתנו, בנוסף למיפוי ובדיקה שלהם בגזי הקרקע ובאוויר – לכמת אותם בקרקע.

- (6) בסקר לא אותרו בקרקע חומרים אורגניים נדיפים למרות שנמצא ריכוז גבוה שלהם במי תהום. הגנות הסקר הייתה כי מרבית החומרים הללו הודחו למי תהום. לדעתנו יש לבחון בסקר החדש את ההנחה כי החומרים האורגניים הנדיפים אכן הודחו למי תהום וזאת על ידי שלילה מוחלטת של הימצאותם בגזי הקרקע והאוויר. קרי – בדיקה של כל המזהמים האורגניים הנדיפים אשר אותרו במי התהום במסגרת בדיקות הקרקע וגזי הקרקע.

- (7) ממיסים אורגניים נדיפים אשר אותרו בסקר – יש לדעתנו לבצע מיפוי מלא שלהם ובדיקה מפורטת שלהם בגזי הקרקע ובקרקע.

- (8) באתר צפון צור, לדוגמא, אותרו מתכות כבדות, PHA, פרכלורט וחומרי נפץ. ככל הידוע לנו לא נבדקה מאז הסקר זרימת חומרים אלו בקרקע ובגזי קרקע.

- (9) בסקר נמצא זיהום מתכות כבדות (פיום, עופרת, קדמיום, ניקל, בריום, בודשת, אבץ) בצורה (מחלקה 9 ובורות השריפה) וכן זיהום קל באזור העליון של החתך במלבין ומפנה. גם בעניין זה לא נבדקה ככל הידוע לנו זרימת המזהמים בקרקע ובגזי קרקע.

- (10) במטרים העליונים של החתך נמצא בסקר זיהום חומרי נפץ באתר אליהו (מחלקה 228, מתקנים ישנים, בריכות חלחול).

הסקר הצביע על כך שבשל מסיכות נמוכה של חומרים אלו הם מפוזרים בקרקע כחלקיקים מוצקים בשכבות הסדימנט (עד עשרות גרם לק"ג קרקע) לדעתנו יש לבצע מיפוי החומרים והמצב היום והשפעתם על גזי קרקע.

- (11) זיהום הפרכלורט בעיקר במלבין במי תהום (וכן כתם צפונה במלבין) אשר שיאי בעומק 16 עד 21 מטר – לדעתנו יש לתכנן מיפוי זרימת הכתם והשפעות הכתם על גזי קרקע

- (12) צפון צור – זיהום PHA – יש לבחון השפעת זרימתו על גזי קרקע

- (13) חומרי הנפץ - TNT, RDX, HMX אשר החלו להתפרק – יש לדעתנו לבצע בדיקת לגבי המצב הנוכחי וכן לבדוק את השפעתם על גזי קרקע

- (14) יש לדרוש לדעתנו בתעש כניסה ובדיקות קרקע באזורים אשר הוגדרו בסקר הרשות כאזוריים בעתונים אסורים לכניסה.

